

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 169/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., B., zastúpenej A. spol. s r. o., v mene ktorej koná JUDr. R. K., advokát a konateľ, vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 94/2012 z 19. septembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. decembra 2012 doručená sťažnosť M. B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 94/2012 z 19. septembra 2012.

Keďže podstatou sťažnosti boli námietky proti postupu Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 318/2011, ktorý údajne nevyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatkov jej odvolania, ale ho prerokoval

meritórne, čím jej údajne odňal možnosť konať pred súdom, ústavný súd vyzval sťažovateľku na predloženie uvedeného odvolania. Právny zástupca sťažovateľky výzvu prevzal 11. februára 2013, rovnopis odvolania však nepredložil. Ústavný súd preto pri prerokúvaní sťažnosti vychádzal len z jej obsahu a obsahu pripojenej kópie uznesenia najvyššieho súdu.

2. Zo sťažnosti a z jej prílohy vyplynulo, že sťažovateľka podala v konaní pred Okresným súdom Banská Bystrica sp. zn. 9 C 201/2010 návrh na prerušenie konania, ktorý tento súd uznesením č. k. 9 C 201/2010-95 z 21. júla 2011 zamietol. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie, ktoré podľa nej neobsahovalo jednu z náležitostí (údaj, v čom sa rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny), v dôsledku čoho očakávala, že bude vyzvaná na odstránenie nedostatkov odvolania. Krajský súd však napadnuté odvolanie vecne prerokoval a potvrdil napadnuté uznesenie bez toho, aby takúto výzvu sťažovateľke zaslal.

Tento postup považovala sťažovateľka za odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) a proti uzneseniu krajského súdu podala dovolanie. Najvyšší súd napadnutým uznesením jej odvolanie odmietol, čo odôvodnil takto:

«Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná podala proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým bol jej návrh na prerušenie konania zamietnutý odvolanie, ktoré malo všetky náležitosti vyžadované ustanovením § 42 ods. 3 O. s. p., ale tiež ustanovením § 205 ods. 1 O. s. p., pretože o. i. bolo z neho zjavné, že odvolateľka nepovažuje rozhodnutie súdu prvého stupňa za vecne správne a preto ho žiada zmeniť a návrhu vyhovieť (por. ... „odvolanie pre jeho nesprávnosť s návrhom, aby príslušný súd odvolaním napadnuté uznesenie zmenil a návrhu odporcu na prerušenie konania vyhovel.“). Ak potom odvolací súd preskúmal správnosť napadnutého rozhodnutia a posúdil, či súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav veci v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie, či existujú dôvody na prerušenie konania a či vec správne právne posúdil, pričom dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne, nemožno prisvedčiť dovolateľke, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že ju odvolací

súd nevyzval na doplnenie dôvodov odvolania, a to najmä za stavu, keď žalovaná ako jediný dôvod na prerušenie konania uviedla existenciu dovolacieho konania vedeného pod sp. zn. 3 Cdo 173/2010 (por. č. l. 93), ktorý dôvod súd prvého stupňa náležite posúdil.

Pokiaľ preto v danom prípade odvolací súd nevyzval žalovanú na odstránenie väd odvolania (§ 211 ods. 1 O. s. p.), nemožno mu vytkáť, že dovolateľke odňal možnosť konať pred súdom.

Kedže v danom prípade nie je dovolanie podľa § 239 O. s. p. prípustné a vada konania v zmysle § 237 O. s. p. zistená nebola, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je tento opravný prostriedok prípustný odmietol.»

3. Proti uvedenému uzneseniu najvyššieho súdu smeruje včas podaná sťažnosť sťažovateľky, ktorá sa opiera o čl. 127 ústavy a v ktorej sťažovateľka tvrdí, že týmto uznesením bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy. Toto porušenie odôvodňuje (v podstate len dvoma vetami) takto (zvýraznenia ako v origináli):

„Sťažovateľka nesúhlasí s právnym názorom uvedeným v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 19. septembra 2012 č. k. 4Cdo/94/2012, že dovolateľom namietaná vada konania v postupe Krajského súdu Banská Bystrica ako súdu odvolacieho zistená nebola, a trvá na tom, že postupom Krajského súdu Banská Bystrica ako súdu odvolacieho bola sťažovateľke ako účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred odvolacím súdom, t. j. dôvodom dovolania bola vada konania odvolacieho súdu uvedená v § 237 písm. f) OSP spočívajúca v tom, že Krajský súd Banská Bystrica porušil § 211 ods. 1 OSP tým, že o odvolaní žalovanej proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 21. 07. 2011 č. k. 9C/201/2010-95 rozhodol bez toho, aby predtým podľa § 211 ods. 1 OSP vyzval žalovanú na doplnenie chýbajúcich náležitostí jej odvolania uvedených v § 205 ods. 1 a 2 OSP (ide o náležitosť spočívajúcu v uvedení toho, v čom sa rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny), ktoré žalovanou podané odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 21. 07. 2011 č. k. 9C/201/2010-95 nemalo, nakoľko ani Okresný súd Banská Bystrica nevyzval žalovanú podľa § 209 ods. 1

OSP, aby chýbajúce náležitosti jej odvolania proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 21. 07. 2011 č. k. 9C/201/2010-95 doplnila. Krajský súd Banská Bystrica bol podľa § 211 ods. 1 OSP povinný vyzvať žalovanú na doplnenie chýbajúcich náležitostí jej odvolania proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 21. 07. 2011 č. k. 9C/201/2010-95, pričom žalovaná splnenie tejto jeho povinnosti očakávala, a keby bola na doplnenie náležitostí svojho odvolania proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 21. 07. 2011 č. k. 9C/201/2010-95 vyzvaná v súlade s § 211 ods. 1 OSP, bola by svoje odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 21. 07. 2011 č. k. 9C/202/2010-95 doplnila o uvedenie toho, v čom sa rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny, a za takých okolností by potom Krajský súd Banská Bystrica ako súd odvolací mohol zobrať do úvahy aj argumentáciu žalovanej.

Vzhľadom na vyššie uvedené sme toho názoru, že Najvyšší súd Slovenskej republiky svojim uznesením zo dňa 19. septembra 2012 č. k. 4Cdo/94/2012 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu garantovanú v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, nakoľko sťažovateľke týmto svojim rozhodnutím, ktorým odmietol jej dovolanie, odňal právo na súdnu ochranu.

Na základe toho sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu garantované v článku 46 ods. 1 Ústavy(...) uznesením Najvyššieho súdu(...) zo dňa 19. decembra 2012 č. k. 4Cdo/94/2012 porušené bolo.

2. Ústavný súd(...) uznesenie Najvyššieho súdu(...) zo dňa 19. decembra 2012 č. k. 4Cdo/94/2012 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu(...) na ďalšie konanie.“

4. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uvedenú sťažnosť predbežne prerokoval, pričom ju skúmal z hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

5. Sťažovateľka namieta jedine to, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 94/2012 z 19. septembra 2012 došlo k zásahu do jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy.

5.1 Podľa stálej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy zaručiť každému prístup k súdu (resp. k inému orgánu majúcemu právomoc na prerokovanie danej veci). Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu a iného orgánu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01). Z doslovného znenia ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva, že domáhať sa svojho práva môže každý „spôsobom ustanoveným zákonom“. Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy tak všeobecný súd podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu v zásade nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v príslušnom konaní. Takýmto predpisom je v prípade občianskeho súdneho konania najmä Občiansky súdny poriadok. Súčasťou práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred konajúcim orgánom úspešný.

5.2 V prerokúvanej veci je predmetom sťažnosti sťažovateľky síce uznesenie najvyššieho súdu, ale podstatou argumentácie, o ktorú sťažovateľka svoju sťažnosť opiera, je nesprávnosť postupu krajského súdu ako odvolacieho súdu. Na to, aby ústavný súd mohol posúdiť, či bol postup najvyššieho súdu pri vydaní napadnutého uznesenia súladný s čl. 46 ods. 1 ústavy, je najskôr potrebné zaoberať sa tým, či vôbec bolo možné považovať postup krajského súdu za odňatie možnosti konať pred súdom.

Obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vo vzťahu k odvolaciemu konaniu je okrem iného právo podať odvolanie v prípadoch, v ktorých to zákon (porov. čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ústavy) pripúšťa (porov. II. ÚS 249/05, č. 10/2006 Zb. ÚS, II. ÚS 287/05, č. 25/2006 Zb. ÚS, podobne aj I. ÚS 45/09, č. 7/2010 Zb. ÚS). Na právo podať odvolanie potom v súlade s citovanou judikatúrou ústavného súdu (v spojení s II. ÚS 88/01) nadväzuje povinnosť odvolacieho súdu o odvolaní konať a rozhodnúť meritórne, ak sú na to splnené procesné podmienky. Odmietnutie odvolania predstavuje

odopretie meritórneho rozhodnutia, teda meritórneho preskúmania veci, o ktorej sa konalo na súde prvého stupňa a kvôli ktorej sa účastník vôbec na všeobecné súdy obrátil, a tým v podstate odopretie prístupu k právnej ochrane. Práve závažnosť tohto zásahu a dôsledky s ním spojené, v spojení s rizikom, že účastník nemusí správne predpokladať, ako odvolací súd posúdi splnenie procesných podmienok, sú dôvodom, kvôli ktorému všetky procesné predpisy pred odmietnutím odvolania (ale v podstate aj každého podania) vyžadujú, aby súdy vytvorili účastníkovi priestor na odstránenie chýbajúcich procesných podmienok meritórneho prerokovania [porov. napríklad § 43 ods. 1 a 2, § 209 a 211, resp. § 218 ods. 1 písm. d) OSP]. V tomto zmysle je aj ustanovenie § 209 ods. 1 OSP ukladajúce súdu prvého stupňa vyzvať odvolateľa na odstránenie väd jeho odvolania, resp. § 211 ods. 1 OSP konkrétnym prejavom manudukčnej povinnosti súdu.

Z uvedeného však možno vyvodit', že postup upravený v § 209 ods. 1, resp. v § 211 ods. 1 OSP je právom účastníka jedine vtedy, ak by odvolací súd mal inak dospieť k záveru, že odvolanie by bolo treba odmietnuť. Už z ustanovenia § 205 ods. 1 OSP vyplýva, že tam ustanovené náležitosti nie sú vždy a za každých okolností povinné (porov. slová „v odvolaní sa má... uviesť“, ktoré majú odlišný normatívny obsah od spojenia „musí byť“ použitého napríklad v § 42 ods. 3 OSP). Žiadne ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku nebráni odvolaciemu súdu, aby prerokoval aj také odvolanie, ktoré nespĺňa ustanovené náležitosti, ak je inak na prerokovanie spôsobilé. Samozrejme, tento postup musí odvolací súd aplikovať s potrebným ohľadom na druhého účastníka (protistranu odvolateľa), keďže prerokovaním odvolania nemajúceho potrebné náležitosti by podľa okolností mohlo dôjsť k zásahu do jeho práv, resp. do rovného postavenia účastníkov, ktoré požíva ústavnú ochranu (čl. 47 ods. 3 ústavy, porov. aj II. ÚS 172/03, č. 20/2004 Zb. ÚS).

Ustanovenie § 209 ods. 1 ani § 211 ods. 1 OSP tak nemožno interpretovať tak široko, že by ukladalo súdu prvého stupňa, resp. odvolaciemu súdu povinnosť vyzývať účastníka na doplnenie jeho skutkovej alebo právnej argumentácie. Výnimky by museli byť ustanovené zákonom (napríklad § 213 ods. 2 OSP) alebo by museli byť inak odôvodnené požiadavkami zaručenia riadnej ochrany ústavne chránených základných práv zo strany všeobecného súdu. Už vzhľadom na citované ustanovenie čl. 47 ods. 3 ústavy by takéto prípady, ktoré kolidujú

s požiadavkou na rovný prístup súdu ku všetkým účastníkom, mali byť výnimočné.

5.3 V prerokúvanej veci je zrejmé, že tak krajský súd, ako aj najvyšší súd v napadnutom uznesení považovali odvolanie sťažovateľky za spôsobilé meritórneho prieskumu napriek tomu, že odvolacie dôvody v ňom boli uvedené len všeobecne (porovnaj odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu citované v odseku 2 tohto uznesenia). Takýto právny názor nepovažuje ústavný súd za nesúladný, ale celkom zjavne súladný s požiadavkami základného práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu, krajský súd preskúmal uznesenie prvostupňového súdu v celom rozsahu, t. j. v skutkových i právnych otázkach, nielen z hľadiska jedného odvolacieho dôvodu uplatneného (a nijako bližšie nerozvedeného) sťažovateľkou. Na tomto mieste preto možno ešte raz pripomenúť ustálenú judikatúru všeobecného súdu, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom, a to aj pri rešpektovaní druhu alebo štádia konania, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu (porov. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07). V prerokúvanej veci napadnuté uznesenia najvyššieho súdu týmto požiadavkám nepochybne vyhovuje.

6. Na záver považuje ústavný súd za potrebné uviesť aj to, že Občiansky súdny poriadok – tak ako všetky procesné predpisy – nepochybne vychádza z princípu dobromyseľnosti účastníkov konania. To znamená, že účastníci svojimi procesnými úkonmi sledujú skutočne tie ciele, ktoré zákon s týmito procesnými úkonmi spája. V prípade opravných prostriedkov dobromyseľnosť účastníka tiež znamená, že tento koncipuje a formuluje svoj opravný prostriedok tak, aby jeho opravný prostriedok mohol byť súdom, ktorý má o ňom rozhodnúť, riadne prerokovaný a aby docielil pre seba priaznivejšie rozhodnutie vo veci. Postup, kedy účastník opravný prostriedok už koncipuje a podáva s tým, že si je plne vedomý jeho nespôsobilosti na meritórne prerokovanie, ba dokonca z tejto nespôsobilosti očakáva pre seba určitý procesný postup súdu, naznačuje, že cieľom účastníka nie je domôcť sa riadneho meritórneho preskúmania veci, o ktorej už rozhodol

súd prvého stupňa, s rozhodnutím ktorého účastník nie je spokojný, ale že jeho ciele sú iné (napríklad preťahovanie konania), teda že svoje právo zneužíva (porov. uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 988/12, ods. 24). Takému konaniu však súdy musia – aj v záujme ochrany ústavných práv ostatných účastníkov – čeliť rázne a v zárodku a nesmú mu poskytnúť nezaslúženú ochranu (porov. § 2 OSP).

7. Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietnuť okrem iného takú sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená. Za zjavne neopodstatnený sa podľa konštantnej judikatúry považuje najmä taký návrh (taká sťažnosť), ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva označeného sťažovateľom, pretože nie je daná jeho vzájomná súvislosť s napadnutým postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06). Z uvedených dôvodov je zrejmé, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 94/2012 z 19. septembra 2012 už na prvý pohľad (*prima facie*) netrpí nedostatkami tvrdenými sťažovateľkou. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k záveru, že ju treba odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú, čo sa vo výroku tohto uznesenia stalo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 2013